

OPDRACHT 4

Aanpak cultureel erfgoed: behoefteraming/nulmeting monumenten en cultuurhistorische waardestelling

Doel: Het uitwerken van een aanpak voor cultureel erfgoed: inzicht in de totale opgave van herstel en versterking van monumenten en een cultuurhistorische waardestelling van het gebied ten behoeve van de structuurvisie.

Het is zaak dat er op korte termijn een nulmeting wordt uitgevoerd waarbij de financiële opgave voor onderhoud, restauratie, schadeherstel (en bouwkundig versterken) worden meegenomen. In tweede instantie zullen de cultuurhistorische waarden van het erfgoed worden onderzocht. Hierbij gaat het niet alleen om monumenten maar ook om de cultuurhistorische landschapsstructuren en archeologie. Dit is een bouwsteen voor de regionale structuurvisie (zie opdracht 2).

Waarom: In het onderhandelingsakkoord Overheidsdienst is uitgesproken dat de gebiedsaanpak ook de cultuurhistorische samenhang en kwaliteit moet behouden en versterken. Ook in de Tweede Kamer is aandacht gevraagd voor de aanpak van cultureel erfgoed (Motie Faber). Gevraagd wordt zorg te dragen voor een speciaal team bij de Nationaal Coördinator Groningen voor het herstel en de preventie van schade aan monumenten en erfgoed. Deze opdracht kan een eerste stap daartoe zijn.

In de 9 gemeenten zijn 1662 rijksmonumenten en meer dan 1000 gemeentelijke monumenten. De laatste opname daarvan heeft in 2001 plaatsgevonden. Het overige erfgoed in dit zeer oude en waardevolle landschap is niet beschermd. Ook in de binnenstad Groningen staan zeer veel monumenten die een belangrijke economische waarde vertegenwoordigen. Documentatie is onvolledig, niet gecentraliseerd en niet up-to-date. De provinciale waardenkaart is nooit vastgesteld. Onoordeelkundig herstel en uitvoering van de Drieslag is zeer bedreigend voor dit erfgoed en zal veel weerstand oproepen. Het onderwerp dreigt in de veelheid van zaken ondergesneeuwd te raken terwijl het maatschappelijk van groot belang is. Voor de opgave voor de overheidsdienst voor het erfgoed is een totaaloverzicht noodzakelijk. Daarbij zal dan ook de staat van onderhoud van het erfgoed meegenomen moeten worden; een zogenaamde behoefteraming of nulmeting

Wat: Er zal, voortbordurend op wat reeds in gang is gezet, en in overleg met de in het gebied werkzame monumentenorganisaties en sleutelfiguren een werkwijze ontwikkeld worden om in de aangewezen gebieden tot een behoefteraming en waardenstelling te komen die gebruikt kan worden voor een door het veld gedragen omgang met de cultuurhistorische waarde van landschappen, ensembles, objecten, constructies en interieurs van de aangewezen rijksmonumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten. Deze werkwijze vraagt afstemming met de technische woninginspecties door CVW.

Resultaat: In **september 2015** is gebruik makend van de al aanwezige kennis inzichten in het gebied en onder meer de ervaring van Buro Monumenten Amsterdam bij de aanleg van de Noord-zuidlijn een operationele werkmethode en een werkproces ontwikkeld, en zijn de eerste geïnstrueerde cultuurhistorici beschikbaar voor begeleiding van de pilots behoefteraming en waardestelling. Daarnaast is een planning en meerjarenraming beschikbaar voor de inventarisatie van het gehele gebied.

Aanpak Nulmeting: Libau Steunpunt is door de provincie en het ministeries van OCW en EZ reeds gevraagd om voor de behoefte raming/ nulmeting een eerste globale offerte te maken. Deze offerte gaat uit van één gemeente (Loppersum) om vervolgens die gegevens te extrapoleren naar het hele bevingingsgebied. Een volledig onderzoek is op de korte termijn niet te realiseren. Deze gegevens zijn wel op de korte termijn nodig om de opgave voor de overheidsdienst te kunnen maken.

Belangrijk is dat dat onderzoek in verschillende fases wordt uitgevoerd: eerst gemeente 1, dan gemeente 2, dan gemeente 3, enz. Als een gemeente is afgerond, dan kunnen de resultaten ervan

direct gebruikt worden voor de volgende stap. De aanpak van monumenten en het erfgoed kan namelijk niet wachten totdat deze nulmeting helemaal gereed is.

Aanpak waardenstelling: Na korte verkenning met stakeholders (4-6 weken), werving en selectie projectleider aanpak cultuurhistorische waardenstelling (9 gemeenten). Hierbij aansluiten bij reeds lopende trajecten vanuit Stuurgroep Aardschokken (EZ, OCW, Provincie, NAM, gemeente, Libau) Van belang is dat de aanpak van monumenten niet de afronding van de waardestelling hoeft af te wachten.

Partners in deze opdracht zijn Libau, Steunpunt Monumenten, Provincie Groningen, Stichting Oude Groningen Kerken, Erfgoedpartners (Museumhuis en Molenhuis), Groninger Landschap, Bond Heemschut, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

De keuze voor Libau Steunpunt is logisch omdat zij al veel gegevens over monumenten in Groningen in huis hebben en ook goed weten waar de andere gegevens beschikbaar zijn. Bovendien hebben zij het netwerk naar het rijk, provincie en gemeenten in Groningen.

Daarnaast is het verstandig om de keuze voor partners etc goed af te stemmen met de provincie en gemeenten gezien taken die deze (gesubsidieerde) partners hebben.

Voorstel is om :

- Libau Steunpunt op korte termijn de opdracht te verlenen voor de nulmeting
- Afstemming te zoeken met de provincie en gemeenten
- De cultuurhistorische waarde stelling pas in tweede instantie te doen.
- Maak gebruik van reeds bestaande overleg structuren (structuur OCW) en projecten bv Smart Monuments (RCE)

Middelen: moet aangepast worden projectleider 20 weken 3 dagen/week € 1000,00/dag. Onderzoek, advies 16 weken 2 adviseurs 2 dagen/week totaal € 1000/dag) . Budget ca. € 125.000,00